

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

16 Quando amittitur, vel finitur feudum, cui nam aperiatur, hoc est, ad
quem deuoluatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Respondeo, amittere; quia idem ius est de vasallo, & Domino Veluti, recepisti feudum à Titio, & Caput recognovisti dominum spatio triginta annorum, Titio toto eo tempore nullum obsequium, & officium à te exigente? tunc Casus præscriptione proprietatem acquisiuit, & Titius, qui erat meus Dominus, amisit.

Quando amittitur vel finitur feudum, cuiusmodi aperiatur, hoc est ad quem devolvatur.

CAPUT XVI.

QUÆSTIO est inter Feudistas, cuiusmodi feudum deferatur, Domino, an agnatis proximis, quando illud finitur, & amittitur? In hac quaestione, causæ, quibus finitur, vel amittitur, feudum, distinguendæ sunt. Nam feudum definit, aut culpa vasalli, in dominum patrata, vel culpa eius in alium, quàm in Dominum commissâ, aut alienatione feudi per vasallum, sine consensu Domini facta, aut renuntiatione, siue repudiatione feudi: aut morte vasalli, aut lapsu temporis deficientibus vocatis ad feudum ex prima investitura.

Quando feudum amittitur culpa vasalli in Dominum perpetrata, revertitur ad ipsum Dominum, *lib. 2. tit. 24. §. vlt.* non solum si feudum sit novum, ut omnes consentiunt, sed etiam quamvis feudum sit paternum, siue antiquum, in quo alias agnati succedunt iure investituræ; quia tacite illud ab initio datum videtur, ut feudum latum Titio, & agnatis eius, revertetur ad Dominum, exclusis agnatis, si vasallus Dominum graviter offenderit, nisi aliud in ipsa investitura exprimat: Andreas Hæmia, teste Claro, *quaestione sexagesima sexta*, cum quibusdam aliis sentit, devolui feudum paternum tunc ad agnatos exclusis filiis, & descendentibus vasalli delinquentis; quia agnati nullam culpam contraxerunt; quæ opinio magis Claro placet, & alicubi est usu recepta. Sed communis opinio est ea, quam dixi, ut testantur Curtius, Gratus, Anani, Gozadinus apud Clarum *eod. in loco*.

Quando verò feudum amittitur culpa vasalli in alium, quàm in Dominum commissâ, transfertur feudum, si paternum sit, vel antiquum, ad agnatos, exclusis filiis descendentibus, *lib. 2. tit. 37.* At si feudum sit novum, redit ad Dominum, *lib. 2. tit. 24. §. Si vero non.* Ita Andr. Hæmia, Curtius, Alexander, Zazius, & communis opinio apud Clarum, *quaestio 66.*

Agnati autem hic accipiuntur, qui quarto gradu agnationis remoti sunt ab eo, qui feudum accepit, *lib. 2. tit. 26. §. Si vasallus, tit. 31.* Excluduntur igitur non tantum filij vasalli, sed & alij agnati, usque ad quartum gradum. Et hæc est sententia communis, teste Iul. Claro *prædicta quaestione*, quamvis ipsi non placeat.

Quando autem feudum amittitur; quia illud alienavit vasallus sine consensu Domini, tunc conerata dici videntur in libris feudorum. Nam *libro secundo tit. 24. §. vlt. tit. 38. et 44.* Simpliciter habetur, feudum ad Dominum reverti. Sed *tit. 8. Hoc quoque, lib. 1.* contrarium videtur decerni. Vnde inter Feudistas sunt duæ opiniones, una est, feudum, quamvis sit paternum, ad Dominum redire. Hanc dicitur esse communem Aretinus apud Clarum, *quaestione sexagesima sexta*. Hanc sequitur Daureus *in comment. de feudis cap. 17. num. 4.*

Altera est opinio, devolui feudum ad agnatos exclusis filiis: quam sententiam sequitur Baldus, & eam dicit esse communem Ruinus, Curtius, teste Claro *quaestione sexagesima sexta*. Probabilior est eorum opinio, qui putant feudum agnatis deferri, nisi obstat constitutio Federici Imperatoris, *lib. 2. Feudo. tit. 35. Callidus*, qua veteri consuetudini derogatur.

Potest quando feudum finitur, aut definit absque culpa vasalli, videlicet morte eius decentis sine filiis, & posteris

descendentibus, & sine agnis: tunc feudum ad Dominum devolvitur, & vtile dominium cum proprietate consolidatur. Idem iuris est, quando feudum finitur repudiatione, vel reversione eius per vasallum facta, si feudum sit novum, non tamen si paternum, quia nequit tunc vasallus nocere sua renuntiatione iuri agnatorum. Clarus, *quaestione trigesima quarta*.

Secundo quaeritur, An feudum transeat aliquando ad fiscum? De hac quaestione Iulius Clarus, *quaestio 84.* Respondet Bartolus *in l. Si finit, §. Si sine vestigialibus num. 2. ff. De damno inf. l. 10.* non transire; quam opinionem dicunt esse communem Romanus, Alexander, Ruinus, Curtius, Boetius, *quaestio 24.* Ipse tamen Clarus distinguit in hunc modum. (Aut feudum est tale, ut de eo non possit vasallus statuere, sine voluntate Domini, & consensu agnatorum, cuiusmodi est feudum antiquum; & hoc feudum non comprehenditur in publicatione, vel confiscatione bonorum, facta ob crimen vasalli; quia fiscus non derogat iuri Domini, vel agnatorum. Item quia tale feudum ad extraneos non tranhit.

Aut feudum, inquit, est tale, ut de eo possit statuere vasallus voluntate Domini absque vilo consensu agnatorum, quale est feudum novum: & tale feudum non transfertur ad fiscum, etiam si bona vasalli ob crimen eius publicentur: nec transit ad agnatos, quia non admittuntur, vel veniunt ad feudum, nisi ex persona eius, qui feudum accepit.

Aut feudum est tale, ut de eo statuere, liberum sit vasallo sine voluntate Domini, & sine consensu agnatorum; cuiusmodi est feudum, quod datur alicui eo pacto, ut possit arbitrato suo transire, ad quos ipse voluerit, etiam ad extraneos. Et tunc si amittitur culpa vasalli in Dominum patrata, non transit ad fiscum, sed redit ad Dominum. Si verò culpa vasalli ob crimen, ratione cuius bona publicata, & confiscata sunt, ipso iure, ut ob crimen hæresis, vel læsæ maiestatis, tunc comprehenditur publicatione bonorum; quoniam omnia bona vasalli iure ipso confiscata sunt; & quia tale feudum potest ad extraneos transire: & quia de eo feudo potest vasallus suo arbitrato decernere.) Sic ille.

Tertiò quaeritur, An melioramenta, ut dicuntur, rei feudalis ad Dominum pertineant, feudo ad eum revertio; An verò potius auferre, & sibi retinere vasallus possit. Et intelligitur quaestio de melioramentis industria vasalli factis: ut si domum in prædio feudali fabricavit. Respondeo ex communi sententia ea ad vasallum pertinere, *libro secundo tit. 28. §. Si vasallus*. Est tamen liberum Domino, ut vel solvat vasallo æstimationem melioramentorum, vel permittat, ut ædificium tollatur, si absque detrimenno re fieri queat.

Quæres, quam ratione sint melioramenta æstimanda? Verbi gratia, domus, quam vasallus extruxit, tantum, quantum æstimatur ædificium, an verò solum tanti, quantum æstimatur sola materia ædificij? Respondet Baldus, teste Claro, *quaestione 88.* Æstimanda esse tanti, quam valet ipsius ædificium, & ita usu esse receptum, ut testatur idem Baldus & Pativus etiam apud eundem Clarum *in quaestione citata*: quamvis Berous, Clara item referent, dixerit, communem esse opinionem, solum tanti esse æstimandum melioramentum, quantum æstimaretur materia diruti ædificij.

Quartò quaeritur, Ad quem spectet incrementum, si quod accessit feudo, An ad Dominum, cum feudum ad ipsum revertitur, an ad vasallum? Respondeo, ad Dominum pertinere *lib. 1. tit. 4. §. vltim. et lib. 2. tit. 8. §.* Et contrario: dummodo incrementum, industria, & opera vasalli non accesserit, tunc enim conditionem melioramenti sequitur.

Quintò quaeritur, Quid sit dicendum de servitutibus, quas ipse vasallus sine pecunia acquisivit: vel quæ rei feudali accesserunt donatione alicuius, facta gratia vasalli, & non Domini? Respondet Clarus, *quaestione 88.* servitutes, quæ rei feudali insunt, ad Dominum pertinet.

& ad ipsum reuertu redeunte feudo: quia à re feudali separari non possunt.

Hanc opinionem esse communem testatur idem Clarus loco citato. Nihilominus tamen si sua pecunia vassallus seruitutem emerit, debet tantumdem soluere vassallo, quanti seruitutem emit. Ex quo Clarus colligit, si Princeps Titio casttrum in feudum dederit sine iurisdictione, & postea Titius, ab alio consecutus est iurisdictionem, non pertinere ad Dominum talem iurisdictionem, quia ea iurisdictione, sine castro potest peti se subsistere apud Titium. Sic etiam Baldus, & Ruinus apud eundem Clarum loco præfato.

Sextò quæritur, Ad quem pertinet fructus rei, quæ nomine, & iure feudi possidetur, ad beneficiariumne, an ad Dominum feudi? Respondeo cum Ioanne Copo de fructibus lib. 3. cap. 7. pertinere ad beneficiarium, nam eius est tale dominium rei in feudum data. Ita Baldus lib. 2. feud. tit. 55. §. præterea. Immo in constitutione Federici Imperatoris, quæ in eo titulo continetur beneficiarii, qui in Italia, & Germania sunt, Domino in publicam expeditionem eunti, dimidiam partem reddituum vnius anni præstare coguntur, alioqui feudo priuantur, & in Gallia, teste eodem Ioanne Copo, moribus introductum est, vt si in præstando obsequio, & persoluenda fide Domino debita, beneficiarius mortuus fuerit, liceat Domino manum prædio feudali iniicere, & interim fructus facere suos, donec beneficiarius iusta obsequia ei exhibeat, ac ei se supplicem submittat, & in verba etus iuret. Quibus præstitis, vassallum in suam fidem Dominus recipit, & fructus facere suos desinit, & liberam vten di, & fruendi potestatem eidem restituit.

Illud etiam commodum Dominus capit, cum à defuncto vassallo in hæredem per lineam transfersam conuictum, prædium feudale transfertur, vel quoquo modo alienatur, redditum vnius anni, aut quintam partem, sub qua quæque partem pretii ipsius rei consequitur. Item, secundum vsam Medolanensem constitutum est, vt si vassallus decedat sine hærede masculo, & coniugato, feudum ad Dominum reuertit, si ante Martium vassallus decederit, omnes fructus, qui in illo anno ex feudo proueniunt, ad Dominum pertinent. Si vero post calendis Marti vsq; ad Augustum, omnes fructus, qui interim percipiuntur, hæredi vassalli debeantur. Si vero post Augustum obierit, omnes fructus illius anni, Dominus percipit. Alicubi est consuetudo, vt quocumque tempore anni vassallus moriatur, omnes fructus pendentes ad Dominum pertineant.

De actionibus feudi nomine, & iure vassallo competentibus.

CAPVT XVII.

Primò quæritur, Quæ nam actiones iure feudi vassallo conueniant contra Dominum? Respondeo, post possessionem, quam re ipsa à Domino consequitur, habere vassallum actionem in rem vtilem aduersus quemlibet possessorem, lib. 2. tit. 8.

Secundò quæritur, Vtrum ante possessionem vassallus actionem habeat aduersus Dominum? Respondeo, habere, si cum Dominus inuestit, vel etiam si simpliciter promiserit. Aget enim contra Dominum, vt sibi possessio tradatur, lib. 2. tit. 7. ad finem. Hæc autem actio dicitur actio ex lege, vel ex stipulatu. Petit autem vassallus hæc actione possessionem rei, & omnem vtilitatem, hoc est, quanti sua interest, eo quod Dominus possessionem in eum transferebat distulerit, lib. 2. tit. 7. ad finem.

Et hoc quidem in feudo nouo locum habet, nam in antiquo non possessio, sed tantum renouatio feudi petitur. Vassalli enim successor actum possessionem habet, & petit solum, vt sibi inuestitura renouetur: in nouo autem feudo

petitur vel inuestitura, vel possessio: & quando inuestitura præcessit, Dominus non liberatur à præstando, quod interest vassalli, nisi possessionem tradat, quia feudum per inuestituram constituitur, & eo ipso vassallus quasi dominium acquirit. At si in feudo solum contractus iuris fuerit, vel promissio facta, liberatur dominus præstando id, quod interest vassalli secundum ias commune, l. Stipulationes non diuiduntur l. de verb. oblig.

Tertiò quæritur, An huiusmodi actio conueniat hæredi vassalli contra hæredem Domini? Respondeo, conuenire, si laicus fuerit, qui inuestitur, lib. 1. tit. 9. Cogitur enim hæres eius inuestituram nondum factam implere, siue præstare. Si autem Ecclesiasticus sit, & decederit, antequam inuestituram vassallum, eumq; in possessionem miserit, non cogitur successor eius talem inuestituram facere, vel confirmare, lib. 1. tit. 3. Veluti, Seio ante aliquot annos Episcopus feudum concessit, deinde Titium de eo, adhuc viuo Seio, inuestiuit, ea ratione, vt Titius post obitum Seii illud consequeretur, & Episcopus moritur ante Seium, qui possidet feudum, non cogitur successor Episcopi inuestituram rata habere, nisi Titius nomine eius feudi in possessionem miserit viuo, & consentiente Seio. Quod si ante Episcopum, qui Titium inuestiuit, moriatur Seius, omnino hæres ipsius Seii, cogendus est transferre possessionem ad Titium.

Quartò quæritur, Quæ actio vassallo conueniat, si feudale prædium fuerit cuiusdam? Respondeo, liberum esse vassallo agere contra Dominum, penitus, ac si feudum traditum ei non fuisset: lib. 2. feud. tit. Aget enim, vt ea res, aut alia æquæ bona ei à Domino præstetur. Et hoc locum habet, si ignorans feudum accepit, putans bona fide esse eius, qui ipsum inuestiuit. Eadem actio conuenit vassallo contra Dominum, si Dominus velit defendere vassallum super feudo interpellatum, lib. 2. tit. 3.

Quintò quæritur, An aliqua actio conueniat vassallo aduersus Dominum contra ipsum delinquentem, lib. 2. feud. tit. 47. habetur, Dominum eisdem ex causis, ob quas vassallus feudo priuatur, amittere ius, quod habet in beneficiarium: vt si Dominus cum vxore vassalli rem habuerit, vel ei grauem iniuriam fecerit, datur actio vassallo, qua petat, vt declaretur se immunem, ac liberum esse omni obsequio & officio, quod nomine, & iure feudi præstare cogebatur. Sic ut patronus, qui libertum suum accusat, perdit bonorum possessionem. l. Qui cum maior ff. de bon. libero. Sic etiam Dominus, qui iniuria vassallum efficit, nequit iure exigere ab eo ministeria, & obsequia.

De actionibus, quæ Domino contra vassallum iure feudi conueniunt.

CAPVT XVIII.

Primò quæritur, Quot, & quæ actiones Domino conueniant aduersus vassallum? Respondeo, quatuor actiones illi competere.

Prima est, Rei vindicatio directa iure communi.

Secunda est actio qua agit contra vassallum, vt ei debitum obsequium exhibeat.

Tertia est actio, si feudum Domino sit apertum, hoc est, ad ipsum delatum propter culpam vassalli, potest agere contra vassallum, petendo feudum, quod datum est: quæ actio dicitur traditio rei, ob causam datæ, & non secutam, lib. 1. feudor. tit. 3. Petit enim Dominus à Iudice, vt declaret. Feudum, ob culpam vassalli apertum, hoc est, sibi delatum.

Quart-